

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, kedd 1913. december 16.

285. szám.

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco, 3. I. em.
Nyomda telefonszáma (lapzárta előtt) 400.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Szemlélődés.

Külpolitikánk jövője. — Nagy-Budapest. — A bolgár választások. — Az udinei érsek beszéde.

A gondos és gyakorlati bírálatból, mely Ilyen Andrassy külügyeinkekn pontról-pontra végigment pont pont után marad valami maradék a javunkra, valami lehetőség a jövőre, melyeket beszéde második felében szervesen összefoglalva, Andrassy egy új külpolitika körvonalait vázolja a jövőre. E politika számot vet azzal, hogy sok pozíciókat elvesztettük, sok nőtt ellenségünk s a befolyásunk nélkül történt s nemesak számunkra szerencsétlen elrendezések a régi balkáni problémák helyében újaknak, még nagyobbaknak, csirait hordják magukban. Andrassy előtt e problémákkal szemben olyan osztrák-magyar monarchia lebeg, mely befelé konszolidált s a külügyminiszternek nemesak pénzt és katonát szállít, hanem morális támaszt s teljes kiszámíthatóságot is, kifelé pedig hasznát veszi végre annak a hármasszövetségnek, mely még mindig nagyszerű instrumentum, csak banni kell vele tudni, mire alkalmas s nem szabad esodálkozni, hogy, ha gyenge s önállótlan kézzel, tervtelenül és megfontolatlanul kezeljük, visszafelé sül el. A hármasszövetségben belül önállónak kell lenni s nem vár-

ni tőle többet, mint amennyit mi viszünk bele, — a hármasszövetség hatalmaival szemben való érdektelenségünket pedig arra használni, hogy köztük s a német közt közvetítsünk s az ellentéteket mérsékelni segítsük: ez a módja annak, hogy monarchiánk visszanyerje régi tekintélyét s akció képességét s újra kristálymag gyanánt vehesse saját érdekét az új balkáni érdekeknek abba a vetékedésébe, mely előreláthatóan rövid idő alatt megint meg fogja változtatni vagy változtatni akarni a mai status quot.

Bár volna foganatja e tanításnak, e megmutatásnak, e felhívásnak. Andrassy grófnak nagyszerű és nagy vonású analízise, kiegészítve még a tapasztalati adatoknak s anyagnak bőségével, mely Rakovszky Béla szerdai beszédét oly gazdaggá teszi, rendes viszonyok közt direktívái lehetnének egy külpolitikai renaissancenak, sőt arra is megadják a direktívát: mint lehetne a viszonokat rendesekké tenni. Csakhogy ehhez akarát és átlátás kéné

A székesfővárosnak tudvalevőleg nincsen még városszabályozási terve. Esetről esetre dolgozzák ki egyes utcák és terek szabályozását, ha ez éppen szükségesnek mutatkozik. Műszaki körökben már évek sora óta követelik az egységes városszabályozási terv elkészítését, aminek tényleg elérkezett már az ideje. Kérdezzék meg a berlini városházán, hogy kidobott pénz volt-e a tervpályázatra költött összeg. Nem

a nyertes műnek eszméi alapján alkotják-e meg most a Gross-Berlint? Lehetett volna-e ezt a nagyszabású tervet közmegegyezésre elkészíteni pályázat nélkül? Nem érzik-e, hogy maga a pályázat kiírása már lendületet fog adni az új életnek. Ha azt akarják, hogy a most következő évek valóban a nagy alkotások kora legyenek, úgy ezt az új fejlődési korszakot egy az egész nagy programot felölelő városszabályozó pályázati tervvel kell megnyitni. Területben nagygyá lehet tenni Budapestet a környező községek és falvak bekapcsolásával, de ahhoz, hogy ez a nagyított Budapest valóban Nagy Budapest is legyen, egy modern világváros, ahol a tudomány, művészet, ipar és kereskedelem egyaránt nagyszabású alkotásokat teremthet, világvárosias alapokat rakhat le: ehhez előbb egy nagyszabású, jövőbelátó tervnek kell elkészülni. Ki kell végre irni az országos pályázatot Budapest nagy és végleges szabályozási tervére. Lehetséges, hogy 100 év múlva ez a terv is elavult lesz, de a késő utódok is meg fogják látni belőle, hogy végre megszűnt a kapkodás, az alkalmi szabályozás, mely máról holnapra elveszti értékét és az akkor öreg város nagy emlékeit kegyelettel fogják megőrizni. A nyilvános pályázat útján nyert nagyszabású szabályozási tervben az ország egész műszaki karának szellemi tőkétje és erkölcsi ereje jutna érvényre. Az ezen az alapon megindult Nagy-Budapest egy valószínű Kis-Magyarország lesz, mert a magyar

A „Tengerpart” tárcája.

A lánynéző.

Az egész faluban senkinek sem volt annyi pamutharisnyája, mint Bengt Bolldelonnak és ez onnan eredt, hogy ő volt a gajlósi lánynéző, még pedig nem csak Gajlóva falvában, hanem a szomszédos helységekben is működött. És minden leánynak, akinél bekopogtatott, valamely vagyons parasztlány vagy gazdag özvegyember nevében: minden ily leánynak, mondjuk, kötelessége volt, hogy egy pár új gyapotharisnyát adjon neki: ez az ajándék kijárt a lánynézőnek. Ha ugyanis valami lett a házasságból, természetesen! Ellenkező esetben egy eszébe kávéval és egy kis reggelivel, no meg a vőlegény részéről mindenesetre fizetendő koronával kellett megelégednie.

... Ha így egyik faluból a másikba vándorolt Bengt, hosszú kék kabátban, melynek zsebében — az iskolatanító kijelentése szerint — mindig gazdag vót hozott: szívesen tért be Ringbergába, hogy egy-egy rövid óráig pihenjen Bollánál. Bolla harminöt éves, de még fiatalos alaku és arcu leány volt, ki egészen egyedül áll a világon és macskája és kávékannája mellett megkövülten megelégedett életét élt.

Bengt hosszú évek előtt Bolla atyjának szolgálatában állt és ők úgy nevelkedtek egymás mellett, mint a testvérek. De a munka nagyon is kemény volt, Bengt hát-

fájásában kezdett szenvedni és végre ki kellett lépnie szolgálatából. Ettől fogva ugy kereszte meg kenyerét, hogy fapapucsokat készített és lakodalmi ünnepélyeken hegedült gyönyörűen: tiz mértföldnyi környéken nem volt ember, ki ugy játszott volna, mint ő: akár egy valódi művész! Ilyen alkalmakkal azután tanulmányozni szokta a mindenfelől összeseregülő leányzókat is és tudakozódott anyagi helyzetükről. Talán már ott tűnődött el azon: vajjon melyik férfi-klienséhez volna való az új leányvismerés?

Vagy huszonöt éve lehet most annak, hogy Bengt — harmadik keresztjáró napon — e nap reggelén: betoppant Bollához. Bolla ott ült az asztal előtt és a bibliában olvasgatott. Ölében tartotta a macskát és már ott állt előtte a párolgó kávéval teli kanna.

— Kit látok?! Isten hozott, lánynéző, szölt Bolla barátságosan, betette a könyvét és székét tolt oda vendége elé.

— Persze, persze! Tudnod kell, hogy a Grishulti bíró háza megüresedett egy kevéssé — ejh —

— És most szaladgálsz helyről-helyre, hogy Per Thorsson számára hűségese életpart keress? Aki megfesse a teheneit és meg főzze a kását? Mi?

— Igen és legszívesebben olyat, aki ne legyen híján ezüstnek, aranynak!

— Ez természetesen a földolog — völte Bolla.

— Nem akarnál Per Thorsson felesége

lenni?

Bolla kacagásra fakadt.

— Oda mész innen? — kérdezte kitérőleg.

— Nem.

— Hát hová?

— Azt inkább nem mondom meg neked látha nem lesz a dologból semmi és . . .

— Csacsakának tartasz?

— Nem — ő jobban ismerlek, semhogy . . . De mindig hallgatni szoktam, amíg rendben nincs minden.

— Tulajdonképpen hány leánynak kérted meg már a kezét? — kérdezte kis idő múltán Bolla.

— Ó két-háromszor ötven darabnál nem lesz kevesebb.

— És te magad még legényember vagy! Valóban, ha meggondolja az ember, minő gyakorlatot szerezhettél a leánykérésben, azon kell esodálkozni, hogy sehol nem gondoskodtál magadról.

Bengt ajkain bus mesoly suhaat át és komolyan válaszolta:

— Valóban, a magam nevében sehol sehol nem kopogtattam be, mint kérés. Nem mertem megkérdezni az . . . az igazit.

— Miért nem? Neked is jól esne a tudat, hogy van, ki veled törődik hűségesen, mint ahogyan jól esik minden más embernek.

Bengt kételkedő arckifejezéssel nézett a leányra.

— Han . . . Ha nem kell keményen dolgoznom, teljes egészséges vagyok és nem

nemzet szellemi erejének színe-java ott igazi otthon fog találni és a Nagy-Magyarország ennek a Nagy-Budapestnek, ennek a Kis-Magyarországnak magjából fog kinőni.

A bolgár kormánynak sikerült a választásokon többségre szert tennie, de ez a többség oly csekély, hogy tartós és eredményes kormányzást nem biztosíthat. A másik, még fontosabb eredménye a választásnak az oroszbarát Danev-párt teljes bukása. Danevet ugyan megválasztották, de pártjának jelöltjei közül egyetlenegy sem került be a szobranjeba. Annál fényesebb győzelmet arattak az agráriusok és szociáldemokraták, akik már eddig körülbelül 80 mandátumot szereztek. A szociáldemokraták programjában szerepel ugyan az alkotmány gyökeres megváltoztatása, a királyi méltóság megszüntetése is, de azért igen valószínű, hogy Radoszlavovnak sikerül e párt mérsékelt elemeit megnyernie a kormány támogatására az agráriusokkal együtt, annyival is inkább, mert mind a két párt gyűlöli Oroszországot. A demokratákkal és az agráriusokkal való kompromisszum maga után vonhatja a kabinet rekonstrukcióját.

Nagy feltűnést keltett a múlt napokban Rossi Anastasio udinei érsek beszéde, melyet a milánói katolikus gyűlésen mondott. Az érsek kifejtette, hogy a mai vallásellenesség nem kedvez annak, hogy a pápaság helyzetét a világi hatalom helyreállításával biztosítsák, más irányban kell tehát keres a békét az egyház és az állam közt, az egyház istenadta jogának elismerésével és Itália nagyságának javára. Ugyanebben a szellemenben beszélt a múlt vasárnap az olasz katolikus népegylet egyik vezére, della Torre gróf is a kongresszuson és beszédeként római politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak. Della Torre gróf, aki Gentiloni gróffal együtt a Vatikán szolgálatában áll és annak bizalmi embere, arról beszélt, hogy Olaszországnak és a Vatikánnak ki kell békülniök. Della Torre gróf még csak nem is jelezte ugyan a kényes kérdés megoldásának módját, de kijelentette, hogy a Vatikán lemondana a világi uralomra való igényéről és megelégednék

panaszokhoz. Ha csak nem volna az egyedüli...

Bolla az asztalra tette a kávésedényt és most eszegetve reggeliztek meg együtt.

— Tulajdonképpen miért nem mentél férjhez? — kérdezte Bengt hirtelen.

Bolla napbarájtotta arcát elborította a pir.

— Sohasem jött el hozzám a leánynező — felelte mosolyogva.

A férfi fürkészőleg tekintett reá.

— Ha úgy alakultak volna a dolgok, amint a leánynező ezt ifjúságában álmodta: már régóta itt próbálta volna ki a mestenségében való ügyességét. Oly szívesen gondoltok vissza az időre, amikor még nálatok szolgáltam. Ha csak nem betegedtem volna meg, néhány év multával félre lehettem volna annyit, hogy kis jószágot béreljek. De nem volt megírva, hogy így legyen, a betegség fölemésztette megtakarított pénzem és most úgy életem, mint a veréb, alig tudtam megszerezni a mindennapi falat kenyert. De a hát meg is gyengült, a szív erős maradt és még mindig ugyanazt a nótát dalolja, hogy erőt is tudok venni magamon, annyira, hogy e nótát senki meg ne hallja én kívülem... Nem is beszéltem volna erről most, ha véletlenül szóba nem kerül, noha föltettem magamban, hogy valamikor meg kell tudnod. Ha te nem volnál gazdag és én szegény.

Csendesen mosolyogott Bolla.

— Ó ezt én régóta tudom és azt is, milyen választ kapsz erre.

az egyházi függetlenséggel. Hogy mint képzeli ezt a Vatikán, abból a gróf nem árult el semmit. A gyűlés elnöke is figyelmeztette a katolikusokat, hogy legyenek hü polgárai az államnak, amely bizonyára mielőbb meg fogja kötni a békét az egyházzal. Rómában természetesen ujjonganak az optimisták és a Vatikán által sugalmazott beszédekben újabb lépést látnak az állam és egyház kibékülésének útján, amelynek előhírnöke volt a non expedit felfüggesztése a lezajlott választásokon. Emlékeztetnek arra, hogy már 1867-ben XIII. Leó is fáradozott ilyen irányban. Ma sokkal kedvezőbb a helyzet a kibékülésre és egy olasz-vatikáni béke álma már nem látszik megvalósíthatatlannak. Kitűnt ez a választások alatt is. Egy vatikáni személyiség mondotta egy újságírónak:

— A Vatikán felkínlja a békét Olaszországnak és kész minden világi igényéről lemondani. Olaszországon a sor a megoldásnak olyan módját felkínálni, amelyhez a Vatikán szívesen hozzájárulna. Olasz katolikus körökben nagy érdeklődéssel várják, kit fog kinevezni a pápa Kamerelengónak az elhunyt Reglie helyébe. Az intranzigensek de Lai bitorost szeretnék e méltóságban látni, míg a mérsékelt elemek Ferrato vagy Vanutelli Szerafino mellett foglalnak állást. Rampolla kinevezése ki van zárva, mert az utóbbi időben a pápa és Rampolla még inkább elhidegültek egymástól.

A Forgalmi R. T. rendkívüli közgyűlése.

— 0 —

Napok óta nagy kíváncsiság előzte meg ezt a rendkívüli közgyűlést, melyet a Forgalmi Részvénytársaság igazgatósága ma délelőtt 10 órára hívott egybe, hogy beszéljen a kormányval történt megegyezésről.

A mai rendkívüli közgyűlést a nagy részvényesek szindikátusának tegnap délelőtti értekezlete előzte meg, melyen ismertették az igazgatóság jelentését és a közgyűlés eshetőségeivel foglalkoztak.

— Valóban? Szemei tekintete, mintha a leány szívéig akarna hatolni.

— Lásd, Bengt, ezeket akartam válaszolni: Nekem mindig ugyanaz voltál, akkor amikor még dolgozni tudtál erős karjaiddal és később, amikor törött nádszálra hasonlítottál. És ha vagyonom akkora, hogy telik mindkettőnk számára; valószínűleg az ur akaratára volt, hogy így jöjjön minden. Ezt szentül hiszem. Nem — nem éppen könnyű dolog egy asszonynak, így beszélni. Különbiben te voltál az, aki előbb szólt, erre csak figyelmeztetni akartalak.

— Öreg leánynező létemre talán csak tudni fogom, kinek kell mondani az első szót...

Szívából fakadó nevetése hangzott föl. Keze egész lassan és gyengéden simított végig Bolla haján.

A lány fölkel, edalépett a szekrény elé és kivett valamit. Szemei névösen csillogtak, de a keze körül hirtelen mosoly látszott. Amidőn visszafordult: hirtelen hesszu felbő pamutharisnyát tartott kezében. Nevetve nyújtotta oda Bengtnak.

— Kérlek — légy oly szíves! Hiszen ez a leánynezőnek járó jutalom — ha ugyan lesz a dologból valami — tette hozzá pajkosan.

Most nagy zavarban állt ott Bengt Bodelson.

— Csak fogadd el Bengt, tizenöt éve már, hogy reád várok. Titokban kötöttem, amikor még nálunk szolgáltál. Völgényi arisnyárok szántam... Fogadd el, ha

Az igazgatóság jelentése rendkívül terjedelmes. Elmondja, hogy a kormányval történt megegyezést a társaság érdekében állónak találták, mert bár igaz, hogy ez a társaságra igen súlyos veszteséget jelent, viszont egy, esetleg évekig húzódó pör nagy terheit nem bírták volna el. Ebben a kérdésben, mondja a jelentés, az igazgatóság hosszabb eszmecsere után folytatott nagy részvényeseivel és csak úgy fogadta el az egyezséget, mikor ezt ezek is helyeselték. A társaság helyzetének kialakulása ma első sorban a margitszigeti szerződés revíziójától függ, melyről a társaság az illetékes körök legmesszebbmenő támogatására számít.

A társaság jelenlegi helyzetére vonatkozólag konstataálja a jelentés, hogy számlavehető tartozásai nincsenek, ellenben van közel két millió korona készpénzvagyona, ezenkívül a margitszigeti befektetés és egyéb üzemei is majdnem két millió koronát képviselnek, tehát a tiszta vagyon mintegy 3 és háromnegyed millió korona. A társaság jövő helyzetének kialakulása egyéb üzemeinek jövedelmézővé tételén múlik és — mondja a jelentés — ennek érdekében az igazgatóság a maga részéről mindent elkövet.

A margitszigeti kiadásokra vonatkozólag kijelenti az igazgatóság, hogy minden egyes részvényesnek, még ha csak egyetlenegy részvényével volna is képviselve, szívesen megad minden olyan felvilágosítást, mely a részvényesek érdekeinek veszélyeztetése nélkül megadható. De ezek a felvilágosítások csak bizalmasak lehetnek.

A mai közgyűlés délelőtt 10 órára volt hirdetve a Bristol-szálló külön termébe. Ezt megelőzőleg azonban már délután élet uralkodott a Bristol-kávéházban, ahol a részvényesek csoportokba verődve tárgyalták az eshetőségeket és az igazgatóság jelentését. Egy csoportban Polónyi Dező dr. orsz. képviselő, a társaság ügyésze magyarázta az igazgatóság eljárásának helyességét, más hol Balassa Győző dr. fővárosi ügyvéd, az u. n. Walluschnigg-csoport jogásza volt.

Egy csoportban érdekesen fejtegették Walluschnigg Antal szereplését. E szerint Walluschnigg, aki tőzsdeügynök, igen sok részvényt adott el és mikor a margitszigeti

nem találod, hogy nagyon öregek és csunya már — mint én. És ne esodáld, ha itt-ott kis foltot találsz rajtuk, hiszen lehetséges, hogy a hosszú évek folyamán nem egy könnyesebb hullott le rájuk... Szomorú dolog: oly nagyon egyedül lenni; hisz azt tudod te is.

Pilláin könnyesepp rezgett, de hogy Bengt ezt most lecsókelta, napbarájtotta arca csak úgy sugárzott a boldogságtól.

Bengt megilletődve nézte a harisnyákat. De hirtelen mosolyognia kellett.

— Ne miképzölheted, egy ilyen vén róka, mint én, mily nagyszerűen ismeri az illető menyasszonyokat: a harisnyák után ítélve, melyeket ő kap.

Bolla esodálkozva nézett rá.

— Legtöbbször lehetőleg gyorsan kötik meg és e közben elejtenek minden második szemét — valóban úgy tetszik, mintha nem tartanák sokra a leánynező szolgálatát... És ebben nem is tévednek, mert vajmi gyakran én vagyok az egész dologban az egyedüli nyertes: — meleg lábaimnak örvendhetek — míg az érdekeltek felek csakhamar hideg szíve káinjait érzik. De ha egyszer a szív igaz vágya teljesül, ő akkor mások a harisnyák is... Ezek itt nem leánynező harisnyák, ezek valódi völgény-harisnyák, azt mindjárt látja az ember.

— Én is úgy láttem, régóta — mosolyogott Bolla és kimondhatatlanul boldogan tekintett Bengt Bodelson szemé közé.

Henrik Wranér.

reményeknek befellegzett, kellemetlen helyzetbe került azokkal szemben, akiknek a részvényeket eladtak. Néhány megbízta őt azzal, hogy érdekeikben járjon el, de korántsem gondoltak a bűnügyi feljelentésre. Mikor megtudták, hogy Walluschnigg bűnügyi utra terelte az ügyet, három nyomban kijelentette, hogy ezzel nem azonosítja magát, a többi négy szintén fázik attól, amibe őket Walluschnigg bele vitte. Így Walluschnigg egyedül maradna, de ő más célt szolgál: igazgatósági tag akar lenni.

Igy beszélték a közgyűlés előtt. Vajjon igaz-e, az hamarosan kiderül.

Fél 11 óra volt, mikor Hardegg János gróf elnök megnyitotta a közgyűlést. Németül üdvözölte a megjelenteket és konstatálta, hogy 104 részvényes és 47 megbízott 3468 részvény képviselőjében van jelen. A jegyzőkönyv hitelesítésére Herschel Ferencet és dr. Brájer Lajost, a jegyzőkönyv vezetésére Gelleitich Miklós kir. közjegyzőt kérte fel.

Holitscher Ernő német nyelven olvasta fel a már fentebb ismertetett igazgatósági jelentést, mely után dr. Balassa Gyula szólalt fel. Óvást emelt az ellen, hogy a jelentésben számszerű adatok vannak, holott ezt előzőleg nem ismertették a részvényesekkel. Bizalmatlansági indítványt nyújt be és ezt hosszasan indokolja. Szerinte 9 millió korona vagyonnak kellene lenni és arra kívánsi, hogy hova lett a hiány. Grünhut Alfréd németül szól a jelentéshez.

Szintén bizalmatlan az igazgatósággal szemben, melyet felületességgel vádol.

Hercz Ferenc azt kérde, hogy hány részvényt bocsátottak ki. Felvilágosítják, hogy összesen 5 millió 470 ezer korona értékűt.

Riboli Alfonz a felügyelő bizottság nevében jelenti, hogy a könyveket szeptember 16-án átvizsgálták, de nem bírtak tiszta képet alkotni.

Bálint Lajos dr. 2500 részvény birtokosainak nevében szól. Arra kéri a közgyűlést, hogy adjanak 8—10 napi haladékot, hogy az akták átvizsgálása után tiszta képet nyehessenek az ügyek állásáról. Indítványozza, hogy január 3-án tartsanak új közgyűlést, addig pedig ne hozzanak határozatot.

Balassa Gyula hozzájárul ehhez és visszavonja bizalmatlansági indítványát.

Zimonyi Schwarcz Mihály reflektál a felszólalásokra és bizonyítja, hogy az igazgatóságot nem terheli gondatlanság, mert ez egy speciális üzlet. Kijelenti, hogy minden részvényes megtekintheti a könyveket, de természetesen csak bizalmasan.

Polónyi Dezső dr. szintén azt bizonyítja, hogy kellő gondossággal jártak el, mert hiszen Tisza kijelentette, hogy még akkor is megszüntette volna a margitszigeti kaszinó üzemet, ha előde az engedélyt már kiadta volna.

Zimonyi Schwarcz Mihály jelzi, hogy a legalaposabb kilátásuk van arra, hogy az abbáziai üzlet hamarosan megnyílik, éppen azért kéri a részvényeseket, hogy saját érdekeikben ne vigyék a társaság ügyét az utcára.

Neuhausler Sándor Abbazia érdekében állónak tartja, hogy a Casino mielőbb megnyíljon.

Ezután a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette a kormányval történt meg egyezést és elhatározta, hogy január 3-án délelőtt 10 órakor újabb közgyűlést tart, melynek tárgysorozatában a felügyelő bizottság jelentése, a felmentvény megadása és az alaptőkének 5 és fél millió koronára való leszállítása szerepel.

Ezután az igazgatóságba beválasztották Alasotta Antalt és dr. Bálint Lajost. Alasotta, miután a megválasztást elfogadta, kijelentette, hogy ő is visszalép attól az akciótól, melyet Walluschnigg kezdeményezett.

Hardegg János gróf bejelentette, hogy Kristóffy lemondott igazgatósági tagságáról, azután fél 2 órakor berekesztette az ülést.

Ujdonságok.

—o—

Tájékoztató.

— *A kir. kormányzó* magánfeleket fogad: szerdán d. e. 10—12 óra között.

— *A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető* naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.

— *A népkert* (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.

— *A temető* naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— *A Cunard* magyar-amerikai vonal kivándorló gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők naponta d. e. 10—12 és d. u. 2—4-ig. Kivétel a megérkezési nap és indulási napok délelőttje. Jegyekért az Adria palota portásánál 1 koronát kell fizetni jótékony célra.

— *A tersattói Frangepán-vár* naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárat a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— *József főherceg diszkertje* (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a feleséges család távollétében hétköznapokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— *A Danubius-hajógyár* telepe, a rizshántológvár, a papírgvár, kőolajfinomító gvár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— *Az „Adriatica”* cognacgyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.

— *A kivándorlási ház* megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki beépítőjegyeket.

— *A városi könyvtár* naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

—o—

MAGYAR NYELV A KERESKEDELEMBEN.

Le a kalappal a horvátok előtt! Le a kalappal! Ők nem gyüleseznek, nem cikkeznek, nem ankéteznak, sőt még a megbeszélés tárgyává sem teszik az egyöntetű horvát levelezés ügyét. Erzés hatja át őket, erős büszke nemzeti önértet, kemény és csillogó, mint a gyémánt, keménységéről visszapatlan minden kísérlet mely nyelvüket támadni akarja, fénye bevilágít a jelenbe, ebbe a sötét jelenbe, melyben mi magyarok kereskedelmünk magyarosítása terén vergődünk s mely vergődési menethez ellenségeinknek homéri kacaja szolgáltatja a gyászindulót.

Hát nem vergődés gyáva és nyomorult megfutamodás az, ami itt történik?

Ma már megállapíthatjuk, hogy a magyarosítás mezején csufos kudarc ért hennünket; ott, ahol a német nyelvet továbbra is kívánják, továbbra is németül levelezünk.

Csak egy lépést tettünk előre, de már is hanyatt-homlok hátrálunk az egész vonalon és sok helyütt még hozsánát is zengve, hajlongással és bambán bókoló bocsánatkérések közt visszahelvezük bitorolt trónjára a német nyelvet. Mit nekünk hazaszeretet, nyelvünk szupremáciája... dőre álmok, melyekből a sivár ninestelenség kongása ver fel.

Az ankétezés zátonyára jutott ügyünk. Most már nyugodtan, minden akadály nélkül aláfurhatják e buvári mezbe bujtatott főnök urak a hajót. El fog sülvedni s felette

a germanizálás iszapos hullámai futnak össze.

Magyar magántisztviselő — próbája minden főnöki szeszélynek — eredj utadra s keress magadnak más hazát. Mit is keresnél itt, hol arról a térről vagy szánuízve, melyen számodra kenyérnek kellene teremnie! Hazánk kereskedelmében hajléktalan a magyar és nyelve, mert a vezetők „égnek az idegenért”. Magyar magántisztviselő, ki csak magyarul beszélsz, te kiüldözött bitangja e honnak, kódorobj tovább, vagy tanulj meg horvátul és menj a horvátok közé, azok az anyanyelvükön leveleznek, azok nem bujkálnak, nyílt sisakkal állnak nyelvük mellé, menj azok közé, ott megkeresheted kenyeredet. De itt! Itt a gnyv tárgya vagy, mert mi itt nem hazánk nyelvén írjuk leveleinket, hanem minden jött-ment nyelvén úgy, ahogy az kívánja.

Ne is írjunk új-szavba, ne cikkezzünk tovább, ne beszéljünk ezentul magyar nyelvről, magyar kereskedelemről, ami nincs. Bujjunk vissza odunkba és várjuk a esendes kimulást. Ne álljunk ki a fórumra, ne mutassuk magunkat, mert kétségbeesztő a bohócsörgő és a zokogás hangzavara. A síró polichinelle kétségbeesztően borzasztó látvány.

Hagyjuk abba, ne küzdjünk tovább, meddő minden küzdelem, mert ami ezután következik, az már nem küzdelem, csak gyászos küzködés lehet. Olyan küzködés pedig, melyet a nemzet fia saját homokban nyelvük érvényre jutásáért végig szenvednek — gnyvt, gnyvesot vagy számalmat vált ki a szemléből. E három közül választhatunk.

Írjuk csak továbbra is németül leveleinket. Megérdemljük, hogy ez történjék velünk. Ha jól tudom, talán Ranke mondja valahol, hogy minden nemzetnek olyan alkotmánya van, mint amelyent megérdemel, vagyis olyan bánásmódban részesül, melyet magának biztosítani képes. Ha nincesen bennünk erő, hogy nyelvünket megvédjük, megérdemljük e megaláztatást.

Nem! Nem fogjuk visszaküldeni a németül írott leveleket, hanem ankétezni fogunk, agyon-ankétezni a kereskedelem magyarosítását és pedig az idegenből ide származott és meggazdagodott kereskedők mulattatására, akik mikor magyarosítási mozgalmunk megindult, nyugodt egykedvűséggel gyujtottak Uppman-szivarkra, fensőbb soggel lemosolyogtak bennünket, mert tudták, hogy szalmaláng, nevétséges szalmaláng az egész — és erőtlén henegecs.

P.

—o—

— **Zmajic báró a királynál.** Zmajic báró, akit nemrég neveztek ki ogulini főispánná legközelebb audiencián jelenik meg a király előtt, hogy megköszönje az uralkodónak kinevezését.

— **Némethy Károly dr.** belügyi államtitkár, aki családjával együtt Abbáziában üdült, tegnap este 6 órakor vissza utazott Budapestre.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter Patak Gusztávot, a m. kir. Kereskedelmi Múzeum skutarii levelezőjét, a durazzói és valonai piacokra nézve is megbízta a levelezői teendővel.

— **Az Adria Club.** Eppen ma, a Forgalmi R. T. rendkívüli közgyűlésének napján kapjuk az érdekes hírt, hogy az abbáziai Adria Club, mely eddig előkelő esendben szemlélt az eseményeket, kilép a passziivitásból és folytatni akarja a Casino des Étrangers munkáját. Azaz játékkaszinót rendez be, melyben szolidabb fajta játékok folynának. E célból az előkelő Adria Club meg fogja nagyobbítani helyiségeit és megnyitja ajtáit a polgári elem előtt is.

— **Abbázia idegenforgalma.** Ez év elejétől dec. 10-ig érkezett 48.172 fűrdővendég és 8999 átutazó, összesen 57.171 személy. Dec. 4-től 10-ig 243 vendég érkezett. Dec. 10-én a jelenlevők száma 777.

— **A Pannonia Fiumében.** Holnap, kedden reggel érkezik kikötőnkbe a Cunard társaság Pannonia gőzöse, melyen az ideutazás alatt egy olasz fiatal ember meghalt. Halálának oka elvérzés volt. Álmában megindult az orra vére s mire észrevették, a fiatal ember halott volt. A tengerbe sülyesztették.

— **A bácskai gavallér Abbáziában.** — Mintegy két héttel ezelőtt érkezett Abbáziába dr. Cs. L., egyik nagy bácskai város rendőrkapitánya, aki hamarosan feltűnt nyegle modorával. A strandon, a kurparkban olyan feltűnően fixirozta a hölgyeket, hogy egyik kellemetlen jelenet a másikat érte. Közben a rendőrkapitány szemet vetett báró L. durgazdag bácskai mágnás feltűnő szép leányára, aki édes anyjával a Felicia villában lakik. Cs. minden módot megpróbált, hogy a hölgyekkel megismerkedhessék, de ezek még a köszönését sem fogadták. Végre nagy merészen beállított a Felicia villába és a névjegyet azzal az üzenettel küldte be a báróékhoz, hogy ő bácskai uriember és komoly szándékai vannak. A vakmerő fellépésen a bárónő annyira felháborodott, hogy nyomban elsietett a fürdőigazgatóságához, ahol kijelentette, hogy azonnal elutazik, ha meg nem védik az ilyen inzultusokkal szemben. A fürdőigazgatóság sürgősen intézkedett és dr. Cs. L. rendőrkapitány szombaton este feltűnés nélkül elutazott Abbáziából.

— **Kirabolta önmagát.** Mint megírtuk, a minap Korciak István cirkevénai szállodás bejelentette az ottani esendőségek, hogy szállodájában rabló járt, aki megköztözte őt, azután kivette zsebéből a páncélszekrény kulcsát s több ezer korona értékű ékszert vitt el. A esendőség több gyanús alakot tartóztatott le, de ezek mind alibit bizonyítottak. Közben kiderült, hogy a szállodás teljesen eladósodott ember, mire felmerült az a gyanu, hogy Korciak panasza üres mese, amelylyel a hitelezőit akarta megtéveszteni. Megindult tehát ez irányban is a nyomozás. Tegnapelőtt éjszaka a esendőrök látogatást tettek a szállodában, ahol megtalálták az összes ékszereket. Vallatóra vették a szállodást, aki bevallotta, hogy ő maga rendezte az egész rablási komédiát. Letartóztatták.

— **A kikötőből.** December 15. Érkezett: Spuma osztrák gőzös Kalkuttából, 3344 bál jutával, 126 bál bőrrel, 20 hordó olajjal, 144 bál pamuttal és 25 bál tengerivel.

Indult: Deák magyar gőzös Bordeauxba, 1250 tonna fával, 220 tonna cukorral, 70 tonna babbal, 150 hordó fakivonattal.

— **A hét fertőző betegségei.** A városi tisztifőorvosi hivatal jelentése szerint Fiumében és kerületében a december 8-ától 14-éig terjedő héten bárányhimlőben 1, vörhenyben 1, kanyaróban 4, hastífuszban 1, gyermekági lázban 1, ragályos fulmirigyben 6 megbetegedés történt. A szamaraköhogási esetek közül egy halállal végződött. A kórházba beszállítottak egy bárányhimlőst, egy kanyaróst és két trachomást.

— **Az emberfej titka.** Megírtuk nemrég, hogy chioggiai halászok emberfejet találtak a tengerben. Az emberfejet a rendőség átvette s megvizsgálás céljából átadta a rendőrorvosnak, aki a feloszlásban levő fejről nem tudta megállapítani milyen az: férfi-, vagy női fej-e. Tegnap a rendőség kérdezősködéseire Anconából az a válasz érkezett, hogy ez évi október 3-án Sinigagliától 28 kilométernyire a parton egy férfiholttestet találtak, amelyről hiányzott

a fej. A hatóságok most nyomozást indítanak annak a megállapítására, vajjon nem-e a Sinigaglia mellett talált testhez tartozik a fiumei fej.

— **Háromszázezer koronát sikasztott.** A bukaresti rendőség tegnap táviratban arról értesítette a fiumei városi rendőrséget hogy Elleferius Manoli 45 éves brailai születésű hivatalnok 300.000 koronát sikasztott s valószínűleg Fiume felé vette útját, hogy kivándorolhasson Amerikába. A rendőség tudatta a dolgot a határrendőrséggel, amely megtette a szükséges intézkedéseket.

— **Városi színház.** Szombat este és vasárnap délután A Gésák-at adták, telt ház előtt, legjobb beosztással és legjobb sikerrel. Vasárnap este II biricchino di Parigi került színpadra, melyben Pozzi kisasszony adta a főszerepet, nagy tetszés mellett. Ma, hétfőn este De Claire kisasszony jutalomjátékul A dollárkirálynő-t adják.

— **Késelés az utcán.** Drenich Ferenc 55 éves fiumei illetőségű munkás szombaton este összeszólalkozott a Commercio-téren két ittas emberrel. Kölesönös sértegetések után az egyik részeg bieskát rántott s két helyen megszurta Drenichet. A két ittas ember elmenekült Drenich pedig a kórházba sietett, ahol bekötözték könnyebb természetű sérüléseit.

— **A megrágalmazott asszony boszúja.** Szombaton este 7 óra tájban nagy esődület keletkezett a via del Fossón. Egy asszony késsel támadt rá egy fiatalemberre, akit a nyakán megsebesített. A késelő asszonyt a rendőrségre kísérték, ahol elmondotta, hogy Geber Máriának hívják s azért szurta meg a fiatalembert Fronk Adolfot, mert az többek előtt megrágalmazta. Az asszonyt a jegyzőkönyv felvétele után szabadonbocsátották, de megindították ellene az eljárást.

— **A Szegő szanatóriumba** a múlt héten a következő vendégek érkeztek: Savoy István vezérkari százados Budapest, Vas Aladárné Budapest, Jaques Avramoff Szófia, Kardos Béla Budapest, Singer Oszkár Budapest, Jurenak József Budapest.

— **Lopás az utcán.** Mardessich Paszkál munkanélküli pincér tegnapelőtt kiragadta egy Merlato Filomena uriaszony kezéből a 140 koronát tartalmazó retikült s futásnak eredt. A közelben szolgálatot teljesítő rendőr elfogta a tolvajt, akit bekísért a rendőrségre. A tolvajt átadták az ügyészségnek.

— **Baleset a hajón.** Serdoz Albert 36 éves kikötőmunkást szombaton délután súlyos baleset érte a Zrinyi gőzösn. Egy nagy vasdarab esett a fejére s onnan a jobb lábára s mindkét helyen megsebesítette. Serdozot a kórházba szállították.

— **Betörők a lakásban.** Ismeretlen tettesek tegnap éjjel behatoltak Tich Józsefnek a via Isztria 16. szám alatt levő lakásába, ahonnan ékszereket s más értéktárgyakat vittek el. A rendőség nyomozza a betörőket.

— **Corso mozi.** Ma esti műsor: Néma éjszakán, dráma. — Utána két beszélő film.

— **Hajószerencsétlenségek.** Három katasztrófáról is érkezett ma hír, amelyek eddig szerencsére nem követeltek emberáldozatot. Durban kábelátvitel jelenté, hogy az Union Castle Line „Comri Castle” nevű 5200 tonnás gőzöse a portugál-keletafrikai Beira közelében, 850 mértföldnyire Durban-tól, zátonyra futott. A veszedelemben került gőzös drótnélküli táviró útján segélyt kért az Union Castle Line durban-i ügynökségtől. A marconigramm szerint a gőzös 250 fő-

nyi angol csapatot készült Durbanba szállítani. — Marseilleből jelentik: A „Crenza” nevű olasz bridget, amely a Cassis-öböl közelébe érkezett, a heves tengeri vihar a parthoz verte, úgy hogy a gőzös a partmenti sziklákra került. A vontató-gőzöseknek nagy fáradsággal sikerült a gőzöst veszedelmes helyzetéből kiszabadítani és a marseillei kikötőbe vontatni. A „Crenza” sérülései olyan súlyos természetűek, hogy a gőzöst haladéktalanul dockba kellett szállítani. Ugyancsak Marseille közelében járt szerencsétlenül az „Amicieia” olasz gőzös is, amely Génúba készült. A hajót tengeri orkán a sziklához sodorta, úgy hogy veszedelmes léket kapott. A veszőlyben forgó hajó vészjelzéseire több mentőnászád sietett a helyszínére, amelyek azonban a rettenetes viharban még nem tudták a hajót meközelíteni. Az „Amicieia”-n a kapitányon kívül 21 emberből áll a személyzet, melynek élete a legnagyobb veszedelemben forog.

TÖZSDE.

	Dec. 13 zárlat	Mai árt. 11 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	839.—	843.50
Osztrák hitelrészvény	534.—	636.50
4%-os koronajáradék	83.20	83.30
Osztr.-magy. államvasut	709.50	709.25
jelzálogbank	437.50	440.—
Leszámitolóbank	527.—	529.—
Hazai Bank	289.50	299.—
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	536.50	543.50
Rimamurányi	644.50	644.25
Salgótarjáni	742.50	744.—
Közuti Vasut	632.75	634.—
Városi Villamos	347.—	350.—
Adria	576.—	—
Déli Vasut	106.—	—
Magyar Cukoripar	2700.—	—
Rizsgyár	3750.—	—
Budapesti Gabonátőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Búza áprilisra	11.36	11.36
Buza májusra	11.37	—
Rozs októberre	—	—
Rozs áprilisra	8.67	8.65
Zab októberre	—	—
Zab áprilisra	7.49	7.49
Tengeri májusra	6.58	6.57
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	632.50	634.—
Magyar hitelrészvény	839.—	842.—
Osztrák magyar államvasut	708.50	708.—
Déli Vasut	—	105.—
Alpesi	792.—	787.—
Skoda	783.—	781.—
Osztr. koronajár.	84.35	—

	Legutóbbi árak szek. Arlagari.
Fiumei 4%-os kölesönkötv.	92.—
Banca Fiumana	659.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	295.—
Fiumei Népbank	115.—
Litorale Bank és Takarékszövetk.	240.—
I. Horvát Takarékpénztár	100.—
„Indeficienter” tengerhajóz.	250.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1500.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1125.—
Oriente tengerhajózási társ.	1420.—
Alt. Forgalmi r. t. régi	1000.—
„ új	1000.—
Magyar Olajgyár	202.—
Austro-Americana	283.—
Navigazione Libera Triest	610.—
Osztrák Lloyd	599.—
Stabilimento Tecnico	9800.—
Ampelea Szeszparóló Rt.	420.—
I. Trieszti Rizsgyár	660.—
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	447.—
Spalato Portland Cement	371.—
Assicurazioni Generali Nap.	802.—
Riunione Adriatica	3370.—

VELENCE

Bonvecchiati szálló

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás
lift, gőzfűtés, fürdők, nagy étterem.

— Teljes penzió napi 10 líráért. —

Távirat — Telefon.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, dec. 15. A képviselőház ma délelőtt Beöthy Pál elnöke mellett ülést tartott. Hegedüs Loránt ismertette a magyar-horvát pénzügyi egyezményt, majd Tisza István a védkötelesekre vonatkozó utlevél tilalom megszüntetéséről, Balogh Jenő pedig a budapesti járásbírósi személyzet szaporításáról tett jelentést. Ezután a sajtójavaslatot tárgyalták, melyhez Györfy Gyula és Bizony Akos szólaltak fel.

A tegnapi közös minisztertanács.

BÉCS, dec. 15. Tegnap délelőtt Berchtold Lipót gróf közös külügyminiszter elnöke alatt közös miniszteri tanács volt, melyen megjelent Tisza István gróf magyar, Stürgkh gróf osztrák miniszterelnök, Teleszky János magyar és Engel osztrák pénzügyminiszter, valamint Haus Antal tengerészeti parancsnok. A minisztertanács letárgyalta a delegációk ülésének további programját, továbbá tudomásul vették a tengerészeti parancsnokság azon előterjesztését, melyben 426 milliót kér a tengerészet fejlesztésére.

Tisza Budapesten.

BUDAPEST, dec. 15. Tisza István gróf miniszterelnök és Teleszky János pénzügyminiszter a tegnapi közös minisztertanács után a délutáni vonattal Budapestre utaztak.

Justh a Házban.

BUDAPEST, dec. 15. Justh Gyula, a függetlenségi párt vezére hosszas távollét után ma jelent meg először a képviselőházban. Hívei lelkes fogadtatást rendeztek a fiszteletére.

A kormányzó tárgyalásai.

BUDAPEST, dec. 15. Wickenburg István v. b. t. t. fiumei kormányzó tegnap a belügyminisztériumban felkereste Sándor János belügyminisztert, akinek a fiumei dolgokról referált.

BUDAPEST, dec. 15. Wickenburg István gróf kormányzó ma délelőtt megjelent a képviselőházban, ahol Tisza miniszterelnökkel a fiumei ügyekről és a Szent István dreadnought vízrebocsátási ünnepségének előkészületeiről tárgyalt. Majd felkereste Sándor János belügyminisztert, akivel a városi pénztár számadásairól és a városi fogyasztási adóhivatal átszervezéséről tanácskozott. Wickenburg kormányzó ma este visszautazik Fiuméba.

Szénüzlet nyitás.

A nagyérdemű közönségnek tisztelettel tudomására adom, hogy az „Ilona fürdő” udvarában

—o SZÉNUZLETET NYITOTTAM o— hol is porosz valamint trifaili darabos kőszén bármilyen mennyiségben a legolcsóbb árak mellett, leolmoztott zsákokban

házhoz szállítva

kapható. Megrendeléseket 13-92 és 13-93 telefonszámok alá kérek.

Kérem a n. é. közönség szives támogatását. Teljes tisztelettel

Kell Henrik

A német császár és a trónörökös.

BERLIN, dec. 15. Vilmos német császár visszahelyezte Danzigból a trónörökösöt a vezérkarhoz. E tényről a német császár és a trónörökös között fennállott feszültség véget ért.

Lemondott osztrák miniszter.

BÉCS, dec. 15. Dlugosz lengyel miniszter ma beadta lemondását, mert a lengyelek kizárták a pártból.

A kolera széruma.

BERLIN, dec. 15. Stumpf würlenburgi tanár már régebben új kolera szérumot talált fel, melyet azonban csak most ismeret, mert a balkáni háború alatt a helyszínen próbálta ki szerét. A próbák fényesen sikerültek.

Pesti kenyér Belgrádban.

BELGRÁD, dec. 15. Szombaton itt általános péksztrájk ütött ki, melynek következtében már vasárnap nem lehetett sehol sem kenyeret kapni. A városi tanács Budapest tanácsához fordult, hogy adjon kenyeret a szerb fővárosnak. A budapesti tanács a városi kenyérgyárat utasította, hogy állítson elő kenyeret, melyet külön vonatok fognak Belgrádba szállítani.

A Déli vasut szanalása.

BUDAPEST, dec. 15. Harkányi kereskedelmi és Teleszky pénzügyminiszterek szerdán Bécsbe érkeznek, hogy a Déli Vasut ügyében tárgyaljanak.

A Ganz-gyári kizárás.

BUDAPEST, dec. 15. A Ganz-gyár kizárt munkásai ma gyűlést tartottak, melyen úgy határoztak, hogy tárgyalásokat kezdenek az igazgatóssággal.

A Polónyi-Lengyel pör.

BUDAPEST, dec. 15. A kir. ügyészség ma nyilatkozattételre hívta fel Polónyi Gézát. Polónyi kijelentette, hogy a tárgyalás sürgős megtartását óhajtja.

A Wahrman-díj.

BUDAPEST, dec. 15. Tegnap a tizezer koronás Wahrman-féle irodalmi díjat Herceg Ferencnek ítelték oda.

Munkanélküliek gyűlése.

BUDAPEST, dec. 15. A munkanélküliek tegnap délután népes gyűlést tartottak. Jászai Samu beszélt, aki élesen támadta a kormányt.

Öngyilkosság az eljegyzésen.

BUDAPEST, dec. 15. Pollák Oszkár könyvelőnek tegnap kellett volna eljegyzését tartani Lengyel Arankával. Pollák a lakásán tegnap szíven lötte magát és meghalt. Tettének okát anyagi veszteségek magyarázzák.

Műhímezéseket

valamint bármily női kézimunkát jutányos feltételek mellett elfogad magyar uriaszszony. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

A Fiumei Kereskedelmi Bank R. T.

takarékletetek után

5% kamatot ténit

A tőke és járadékadót a bank sajátjából viseli.

A suffragettek és a királyi pár.

LONDON, dec. 15. Tegnap este a Covent Garden színház előadásán megjelent György király és a királyné is. Mikor az előadás véget ért, egy nagy csapat suffragett a királyi pár elé nyomult és áktelen tüntetést rendezett. Egyesek azt kiáltották a király felé: Felséged börtöneiben nőket kínoznak! Boesássák szabadon Pankhurst asszonyt! A rendőrség csak nagy erőfeszítés árán tudta visszaszorítani a lármázó tüntetőket.

A török hadsereg ujjászervezője.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 15. Lie-mann német tábornok, ki a török hadsereg átszervezési munkáját fogja irányítani vasárnap délelőtt érkezett ide. A lakosság ünnepélyes fogadtatásban részesítette

Négyszáz német tiszt a török hadseregben.

BERLIN, dec. 15. Jól értesült körökben hire jár, hogy négyszáz német tisztet, akik lassankint belépnek a török hadseregbe.

Delcassé távozik.

PÉTERVÁR, dec. 15. A „Ruszkoe Szlovo” jelenti, hogy Delcassé a napokban Párisba utazik, ahonnan csak azért fog visszatérni, hogy átadja visszahívó levelét.

Visszavonják a nemzetközi csapatokat Kinából.

LONDON, dec. 15. A „Times” pekingi távirata szerint az orosz követ azzal a javaslattal állott elő, hogy vonják vissza a nemzetközi csapatokat, mert a kínai kormány abban a helyzetben van, hogy maga is fenn tudja tartani a rendet. Oroszország a maga ezerkétszáz emberét visszarendeli Pekingből s ezt a példát követni fogja Franciaország.

Orosz pénz a bolgár választásokon.

SZOFIA, dec. 15. A „Vecserna Posta” odesszai távirata szerint az ottani bank agitációs célokra és lapok megvesztegetésére harmincezer frankot küldött az egyik rusz-esuki banknak. Az agitációt főképpen a bolgár király ellen kezdik meg.

Athén társadalma az olasz követ ellen.

ATHÉN, dec. 15. Annak az ellenséges magatartásnak hatása alatt, amelyet Olaszország az epiruszi kérdésben elfoglal, az itteni társadalom tagjai tüntetően nem jelentek meg tegnapelőtt az olasz követ estélyén. Hir szerint ennek következtében az olasz követ arra való utalással, hogy a helyzete súlyossá vált, elhelyezését fogja kérni.

De La Ville

SZALLODA ÉS KÁVÉHÁZ

FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitünő kavéházi italok és ételek. Bel- és külföldi lapok.

Estéknént **BARCZA JENŐ** hírneves cigányzenekara hangversenyez.

Tulajdonos: BUDAI KÁROLY.

Uri- és Női Fodrász és Hajfestő-Szalón Színházi frizurák a legújabb bécsi és párisi divat szerint — Ondulálás és manikűr.

FILIPOVICS EDE

uri és női fodrász, Viale Deák 2, Kapucinusdóm mellett. Telefon 17-04. Hívásra rögtön házba is jön.

Színész- és művészeknek és artistanőknek mérsékelt árak.

Cáfolják a szerb-román konvenciót.

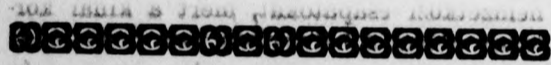
BUKAREST, dec. 15. Majoresen miniszterelnök felhatalmazta a cs. kir. távirati iroda képviselőjét annak megállapítására, hogy az állítólagos román-szerb konvencióra vonatkozó hírből egy szó sem igaz. A román kormánykörök nagyon csodálkoznak azon, hogy ilyen rosszakaratu és könnyelmű koholmányt komoly politikai megfontolásokra alkalmasnak tartanak.

A helyzet Törökországban.

LONDON, dec. 15. A Daily Mail konstantinápolyi távirata szerint a pénzszükség Konstantinápolyban válságos helyzetet teremtett. A tisztviselők június óta nem kaptak fizetést. Az alsóbbrendű hivatalnokoknak nincs mit enniük. Sokan már nem is járnak hivatalba, mert azt mondják, hogy nem tudják megvenni a vasuti jegyet. Valamennyi hivatalban igen nagy a zavar.

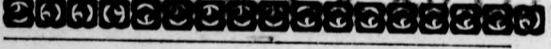
KONSTANTINÁPOLY, dec. 15. A betegségéből fölépült nagyvezér tegnap délután megjelent a portán és elnökölt a minisztertanácsban, amely főleg az anatoliai reformok kérdésével foglalkozott.

FRANKFURT, dec. 15. A Frkf. Ztg. értesülése szerint a török diplomáciában nevezetes változások fognak történni. A pétervári és londoni nagykövetek nagy koruk miatt nyugalomba fognak vonulni. Oszman Nizami pasa, volt berlini nagykövet és mostani közmunkaügyi miniszter Pétervárra fog menni és Hakki basa volt nagyvezér, a ki február óta külön küldetésben Londonban van, lononi nagykövet lesz.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító
GYOGYSZERTÁRA
 a városi torony mellett
 Ajánlja magát minden orvosi rendelés azzonali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerpanok, az összes ásványvizek, toalettcikkei s szépítőszerek stb. stb.

Az Umberto e Demetrio Papetti-cég
 FIUME (Óváros)

Via G. Simonetti, Calle del Tempio és Calle dei Rettori

értesíti a n. é. közönséget, hogy üzlethelyiségeit lényegesen megnagyobbitotta és dusan felszerelte a legujabb

női konfekció és szörme árukkal
 Hazai és külföldi szövetek.

Flanell-, barchet, barsony stb.

Dus választék

Szőnyeg-, függöny-, szövet és vászon takarók s csipkeárukban

Garantált valódiságu keleti szőnyegek

Hevéderek, matrácvaszon és ágytollraktár.

Karácsonyi és ujévi alkalmi eladás.

ABBAZIA

tegnap érkezett fürdővendégek:
 (Hötes arrivés hier:)

Lion Romano Pirano	Ticeva
Uhrin György Besztercebánya	Securanst.
Kaufmann Samu Budapest	Hammer
Brautschil Raimund Budapest	Staats. K.
Moser Gusztáv Pfarkirchen	Lokey
Möhring Martin Gráz	Lokey
Prager Karl Wien	Lokey
Gold Ignác Wien	Grand H.
Salamon Ferdinando Póla	Grand H.
Salamon Giovanni Trieszt	Grand H.
Konrad Philipp Wien	Grand H.
Trenkovitz Oszkár Wien	Grand H.
Beder Carl Wien	Grand H.
Keller Róbert Budapest	Lido
Tromcek F. Prága	Liburnia
Nelwasch O. Prága	Wienerheim
Zimmermann Lotte Wien	Wienerheim
Abel Gizella Budapest	Gámán
Kauderer Mendel Wien	David
Pollner Istvánné Budapest	Vécsey
Biró Miksa Budapest	Erminia
Brokes Edéné Patony	Mahler
Bint Emánuel dr. Budapest	Fiorentini

ABBAZIA

BRISTOL szálló, kávéház s étterem.
 140 modern szoba, lift, központi fűtés, melegvíz-vezeték, villány, telefon. **Kitűnő magyar konyha.**
 Tulajd. **Rudovits V.**

Eladók:

Igen diszes kivitelű és nagy hangterjedelmű 1500.— koronába került **pedál cimbalom**; most 250.— korona.

Remek kiállítású sok színű s egyéb képekkel tarkított pazar kötésű, nagy **utazási album**, mely már a múlt században le-tűnt a könyvpiacról, 125.— korona. Bolti ára 250.— korona volt.

Magyar munkából álló könyv és egyéb irodalmi termékek gyűjteménye fél árban.

Cim: **Salita del Pino, Villa Bartolomei, földszint.**

Az Ön szállitójának LEHET ÉRDEKE mást adni

Önnek azonban **NEM LEHET**

Érdeke mást elfogadni,

mint ezen védjegyü

valódi

PALMA

KAUCSUK SARKOT,

mely kipróbált

első minőségü

világhirü gyártmány.

KÖZGAZDASÁG.

+ **Szerbia és a Keleti vasutak.** Röviden már számot adtunk róla, hogy a szerb kormány milyen messzire terjedő politika érvényesülését kívánja a Keleti vasutak kérdésében biztosítani. Szerbia mindent elkövet, hogy a Keleti vasutaknak az új szerb területekre húzódó vonalait birtokba vegye. Amennyiben azonban az államosítás nem sikerül: azt akarja elérni, hogy Ausztria-Magyarország szabad vasúti útja Szaloniki felé — elzárassék. Ausztria-Magyarország és Szerbia viszonylatába ezzel egy új konfliktus lehetősége ékelődik. A monarchia ugyanis semmiképp sem tűrheti a Keleti vasutak elszerbösítését és nemzetköziesítését: ez existenciális gazdasági érdekeinken ütne esorbát és mintegy útját vágná minden expanziónak Kelet felé.

A szerb kormány mindenképp azon van, hogy a tárgyalásokat kihuzza, kitolja a párisi pénzügyi konferenciáig és ott akar döntést provokálni — számítva természetesen Oroszország és Franciaország támogatására. Francia részről valóban sok szimpátiával és jóindulattal fogadják Szerbia terveit és a Keleti vasut „nemzetköziesítésének” ideáját vetik föl. Sőt, hír szerint, a párisi nemzetközi pénzügyi konferencián francia részről kezdeményezni fogják egy nagy vasúti vállalat létesítését, erős osztrák-magyar érdekeltséggel, nagy francia és szerb részesedéssel. Ez a vállalat a következő feladatokat oldaná meg:

1. A Keleti vasutak szerb vonalainak átvetelét;

2. a mitrovica—nyaci vasut kiépítését;

3. a duma—adriai vasut létesítését, Albánián keresztül, Durazzo vagy Valona felé.

A valóság — osztrák forrás szerint — az, hogy a szerb, a francia és az osztrák-magyar csoport paritásosan részesülne a részvénybirtokban. Ez azt jelenti, hogy Ausztria-Magyarország érdekei a tervezett „szerb-francia-osztrák-magyar keleti vasúttársaság” közgyűlésén háttérbe szorulnának.

Ugyanakkor egy üszküib—ferisovic—prizrend—djakovai vasúti vonal építését is tervezik. E vasutnak kizárólag katonai hivatala van, amennyiben összeköttetésben a tervezett nemzetközi, voltaképp azonban szerb-francia vasúttal; a szerb csapatoknak a bosnyák, albán és bolgár határokra való fölyvonulását illetőleg nagy stratégiai jelentősége van. Tehát nem csupán azt a célt érnék el, hogy kereskedelmünk útját elzárják az aegai tenger elől, hanem azt is, hogy a szerb hadműveleteket megkönnyítsék.

A Keleti vasúttársaság vezetősége protestált az ellen, hogy mintegy 3800 kilométernyi vonalát — Kossóvóban és Észak-Macedóniában — a Balkán háború kitörése óta Szerbia megszállva tartja. Erre a protestálásra a szerb kormány még nem válaszolt. Egyelőre Bécsben is várnak, ha azonban a szerb kormány válasza oly értelmű lesz, hogy ez a kérdés a párisi pénzügyi konferencia döntőbírósa elé tartozik: a külügyminiszterium a további tárgyalásokat ahhoz a föltételhez köti, hogy Szerbia adja vissza a Keleti vasut vonalait. A vasutigazgatóság tízenkét millió frank kártérítést követel az elvesztett jövedelemért és a vonalon jogosulatlanul megakasztott forgalom fejében minden további napért 12 ezer frankot. Szerbiának ép úgy, miként Görögország, Bulgária és Törökország is tette, a háború befejezése után vissza kellett volna adnia a társaságnak a waggonokat és mozdonyokat és meg kellett volna nyitnia a szabad forgalmat. E helyett azonban sem az egyiket, sem a másikat nem eszelkedte meg és az a nyílt szándék, hogy a szerb területen levő vonalakat egyszerűen bekebelezze a szerb államvasutakba.

+ **A Magyar Keleti Tengerhajós Részvénytársaság** hajói közül az Attila gőzös Bombayban rakodik ki, az Augusztus Főhercegnő gőzös tyne-anconai útján érintette Gibraltár kikötőjét, a Corvin gőzös Galac és Konstantinápoly között teljesít szolgálatot Sulina, Konstanza, Várna és Burgasz

érintésével, az Erdély gőzös penarth—buenos-ayresi útján érintette Madeira kikötőjét, a Gróf Tisza István gőzös ausztrália—fiumei útján érintette Colombo kikötőjét, a József Ágost Főherceg gőzös utban van Ausztráliából Fiume felé, a Kárpát gőzös utban van Cardiffból Buenos-Ayres felé, a Kelet gőzös Galac és Konstantinápoly között teljesít szolgálatot Sulina, Konstanza, Várna és Burgasz kikötők érintésével, a Kossuth gőzös Walesben rakodik Velence részére, az Orsova gőzös a Tyneben tartózkodik, a Tátra gőzös konstanza—londoni útján érintette Konstantinápoly kikötőjét, a Turul gőzös utban van Marseilleből Trieszt felé.

+ **Az Atlantica Tengerhajós Részvénytársaság** hajói közül az Atlantica gőzhajó utban van Rotterdamból Barryba, a Budapest gőzhajó elhaladt Gibraltár mellett Várnába, a Fiume gőzhajó utban van Maltából Roterdamba, a Gróf Khuen-Héderváry gőzhajó Rotterdamban rakodik a Duna részére, a Gróf Serényi Béla gőzhajó utban van Brailából Rotterdamba, a Hunnia gőzhajó utban van Zeából Brailába, a Kossuth Ferenc gőzhajó kirakodik Brailában, a Magyarország gőzhajó kirakodik Marseilleben a Morawitz gőzhajó Rotterdamban rakodik Fiume részére, a Polnay gőzhajó Anverszben kirakodik, a Szterényi gőzhajó kirakodik Fiumében.

+ **A Norddeutscher Lloyd** cáfol. A Norddeutscher Lloyd következő nyilatkozatot teszi: Az a tendenciózus hír, hogy a Norddeutscher Lloyd az osztrák kormányval tárgyalásokat folytat a trieszti kikötőből való hajóindítások ügyében, valamint az ehhez fűzött kombinációk minden alapot nélkülöznek.

+ **A Románia tengerhajózási vállalat.** Bukarestből jelentik, hogy ott a Románia tengerhajózási vállalat tíz millió frank alap tőkével megalakult. Az új társaság, melynek létesítése nagy titkolózással történt, nem dunai — mint azt eleinte jelentették — hanem tengeri hajózást fog üzni. A vállalatot négy nagy bukaresti bank és egy brailai, hajózással foglalkozó emberekből álló csoport, alapította. A nyilvános jegyzés folyó hó 12-én történt Bukarestben, mely alkalommal a tőkét tetemesen túljegyezték, úgy hogy az alaptőkét valószínűleg nyomban föl fogják emelni. A bukaresti lapokban közzétett program szerint ez új vállalat tengerhajózással, exporttal és importtal fog foglalkozni. A Fairplay című angol tengerészeti szaklap megbízható információja szerint az új vállalat rendes hajójáratokat fog fentartani az aldunai kikötőkből a levantei kikötőkbe és pedig nevezetesen Konstanza, Kavalla, Szaloniki, Piraeus, Chiosz, Kréta, Smyrna és Mitilenebe. Az alapítási okiratban a vállalat alapítását egyébként azzal indokolják, hogy a román kikötők négy millió tonnát kitevő forgalmában a román hajók csak két és fél százalékos erejéig részesülnek és hogy Románia évenként átlag nyolevan millió frankot fizet idegen hajózási vállalatoknak. Az új vállalat tőkéjéből a Marmorosch, Blank & Co., a Banca Agricola, a Banca di Seont és a Banca Romaneasca egyenként kétfélmillió háromszáz ezer frankot, Filipescu volt hadügyminiszter fél millió, Alessiu fél millió és több mások még egy millió frankot jegyeztek. Az új vállalat székhelye Bukarestben, igazgatósága azonban Brailában lesz.

Nagy karácsonyi árusítás!

Hol? Hol? Hol?

a Rosenthal Lipót-féle
Magyar áruház-ban
DANTE-TÉR 1. sz.

Nagy választék játék és pipere-árúkból.
Olesó szabott árak mellett.

Allami tisztviselők, vasutasok és pénzügy-
őrök árkedvezményben részesülnek.

Megnyílt

a CORSO 34. sz. házban a volt KORNICZAI-fele
helyiségben

UJ DISZMŰ ÉS JÁTEKÁRU-ÜZLET.
MIKULÁS ÉS KARÁCSONYNAPI
AJÁNDEKOK!

A közelgő karácsony és újév alkalmából
van szerencsém ajánlani

**du választékú török és
perzsa szőnyeg áruhá-
zamat.**

Felkérem a n. é. közönséget, hogy üzle-
temet látogatásával megtisztelni szives-
kedjék.

**Figlio di Haggi Gior-
gio Aidinyan**

Piazza 'del Commercio 6

ALLA BORSA Vendéglő. Via delle Pile 2.
(Palazzo Modello)

Ujonnal átalakított helyiség, finom olasz és német
konyha, kitűnő dalaiat Opollo és Lissa, valamint
istriai, terranoi és refesco bork csapon. Nagy választék
palcaborkokban. Olaszországi s helyi készítményű
hideg felvágottak.

Havi előfizetés napi 1-szeri étkezésnél 42 kor.

" " " 2- " " " 30 "

GIRASOLE M. T.
tulajdonos.

APOLLO-SZINHÁZ.

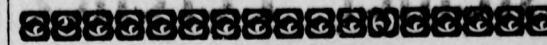
Via Aless. Volta 6. Igazgató Troppauer H.

December 1-től 15-ig.

Kezdeté pontosan este fél 9 órakor.

Nagy művész-esték a szerződöttetett elsőran-
gu attrakciók fellépte.

MOZGÓ FÉNYKÉP.
Előadás után kabaré szabad be-
menettel.

Méz

különlegesség kicsinyben és nagyban, na-
gyobb vételnél jelentékeny árengedménnyel
kapható

Fleischhacker C.
tejcsarnokában

Fiume, Piazza Elisabetta. — Naponta friss
bécsi kolbász.

A jól ismert GABAI M. cég

Szmirna, Konstantinápoly
FIUME, Via Adamich 8 — TRIESZT Palazzo Modello

értesíti m. t. vevőit s a n. é. vevőközönséget, hogy összes szőnyegek, melyek garantált valódi perzsaszőnyegek, igazi alkalmi áron kerülnek eladásra.

Tessék megnézni és meggyőződni róla!

Kiváló tisztelettel
GABAI M.

Nicola Perković

czipész-mester, czipőraktára

FIUME, Via del Fosso

legolcsóbb bevásárlási forrás
ugy saját készítményü, mint gyári

Uri, női és gyermekcipőkben.

ADRIA szálloda és étterem

Adamich - utca

Tulajdonos: DE NEGRI TRANQUILLO

Kedvelt találkozóhely

A városcentrumában, a hajóállomások közelében villamos vasuti megállóhely. Pompás kilátás a tengerre. Kényelmes és elegáns szobák, fürdők villanyvilágítás, mérsékelt, áruk.

Kitünő német és olasz konyha.

A legjobb dalmát és házi borok, állandóan friss sör.

Amerikai cipőüzlet Corso 31 sz.
Via Fosso 1 sz.

T. Blažić - Fiume.

Egységes áruk.

Egységes áruk.

Férfiak és nők részére.

Elegáns kivitelben.

THE CHICAGO SHOE 16,50 kor.

THE NORIS SHOE 18,50 kor.

ÉRTESETÉS.

Tisztelettel értesítem Fiume és környékének n. é. közönségét, hogy a via Marco Polo és via Galileo Galilei sarkán levő jól ismert Mavrinac P.-féle fűszerüzletet saját számlámra átvettem s azt

Špiler Viktor

név alatt tovább vezetem. Üzletemet felszerelem a legfrissebb fűszer- és csemegeárukkal nagyban és kicsinyben való elárúsításra.

A m. t. közönség jóakaratu támogatást kéri

kiváló tisztelettel

Špiler Viktor.

Ékszer - arany - és chinaezüst - áruk

Steiner Ferencz

Fiume, CORSO 35.

Telefon szám 206.

dús választékban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók

Nyomatott a „POLINNIA“ Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

Metallum

Legkeresettebb családi lámpa, K. 1. — és feljebb
Asztali lámpák, felszerelve K. 8. — és feljebb.
Vállalunk teljes villamberendezéseket, jutányos áron!

„Unitas“ Műszaki —

Ipar Vállalat, Fiume,

Via E. Amicis 9 sz., Telefon 292.

(Fenice színházzal szemben).

ÉRTESETÉS.

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy nov. 22-én, szombatom, **istriai borraktárt nyitottam a Türr István utca 4 száma** alatt. A termelési helyen vásárolt, fehér és vörös boraim elsőrendű minőségűek s mérsékelt áron kaphatók. Családoknak bármilyen nagyságu hordókban házhozszállítás. Rendelések vendéglősök és korcsmárosok részéről telefonon is elfogadtatnak. Telefonszám 335. A m. t. közönség pártfogását kéri.

SCALA EDE tulajdonos.

Vendéglő „AZ ARANY SZARVAS” -hoz. (AL CERVO D'ORO)

Fiume, Via Lodovico Kossuth 5. A posta közelében.

Teljesen újjáalakított helyiség. Olasz és német konyha. Dalmát és isztriai borok. Refosco. Muskoták és pezsgő. Naponta friss hal különlegességek. Előfizetések jutányos áruk mellett elfogadtatnak. Kényelmes és teljesen újon berendezett szobák idegenek számára olcsó áron. A kereskedelmi utazók kedvenc találkozó helye.

Miletta József, tulajdonos.

Horváth Ferencz - Fiume

Via Fr. Petrarca 4.

angol uri szabó műhelye

Készít uri öltönyöket a legújabb divat és mérsékelt áruk mellett. Elfogad bárminemű tisztítást és javítást.

Tisztelettel hozom tudomására a n. é. vevő közönségnek, hogy

üveg- és porcellánárú üzletemet

áthelyeztem a volt fióküzletem helyiségébe, Via del Porto 1. sz. (a nagy vásárcsarnok közelében).

A helyiség tultömötsége folytán az összes árukat leszállított áron adom el. Kiváló tisztelettel

Korniczai I.

Új nagy butorraktár

Via Galileo Galilei N.o 2 a Dániel mölőval szemben.

Nagy raktár fényezett butorokban, egyes darabokban is valamint fényezett és matt butorokból álló szobaberendezésekben, közepes áruk mellett.

Vasbutorok. ablakredőnyök különlegesség fényezett székekben. Mindennemű kárpitosmunkák, javítások is elvégeztetnek.

Alacsony áruk.

Az n. é. közönség pártfogásába ajánlja magát.

Tomisich Ignác.

A görzsi asztalos-konzorcium és a Mirkovics-cég volt ügynöke.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák” szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és köbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Magyar cukrászda Abbaziában

Reichsstrasse 39 villa Shanzer.

Kizárólag természetes teavajból készített elsőrendű cukrászsütemények. Rendelések házhoz szállítva gyorsan eszközöltetnek.

Kávét, csokoládét, frissítő italok.

NEMES bazár, Fiume

VIA FIUMARA 15.

Üzletátalakítás miatt az összes raktáron levő cipő, játékaru, karácsonyi és újévi ajándéktárgyak stb. stb. mélyen leszállított áruk mellett adatnak el.

Ritka alkalom!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy az ujonnan átalakított, jól ismert

AL TAMBURINO

Via Lod. Kossuth (a postaépület mellett.) vendéglőt saját számlámra átvettem. Kitünő konyha, isztriai és dalmát borok, Puntigam sör.

ELŐFIZETÉSEKET ELFOGADOK.

Számos látogatást kér

FRANCOVICH RÓBERT.

Eredeti svájci pontosan járó „HAVILA” zsebórák kaphatók

Engelsrath I.-nél

Fiume, Dante-tér.